

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenšči ponedeljke in dneve po praznikih, ter vsa po pošti prejemam, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraj. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dljake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemam za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrtstopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na eslovški cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. — Opravištevno, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine reklamirajoče oznanila t. j. administrativne redi, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Kriza in državna pomoč.

II.

Proračun za l. 1874, kojega je 18. t. m. minister de Pretis v zbornici poslancev razvijal, ne ostane brez upliva na finančne predloge, nasvetovane zboru 11. t. m. Da je ta proračun tudi in posebno adresnej debati namenjen bil, da je vlado vsaj v finančnih ozirih polemiki desnice odmaknol, to je jasno bilo užé iz vrste, v kojoj so razgovori 18. novembra sledovali, kakor tudi iz tega, da nobeden govornik „desne strani“, celo Herman ne, nij financov mogel za predmet vojskovanja si izbrati. Utisek proračuna, vsaj momentani, nij bil baš slab, in je služil v novo orožje zoper opozicijo, proti katerej, kakor se je prvi dan debate obnesel, sploh nij posebnega orožja treba upotrebljevati — iz razlogov, kateri nijso namen tem člankom.

Minister financov je imel 18. nov. srečnejši dan, nego 11. t. m. To pa ne izhaja nikakor iz bog zna kakovega briljantnega osvetljenja avstrijskih financov, niti iz kakovih god srečnih novih mislij, katere bi v delo prevedene našej državnej zakladnici novih virov odkrile, temveč iz enega poglobitnega vzroka, pri katerem je baš minister najbolj nedolžen, in ta vzrok je: da stanje avstrijskih financov nij slabejše, nego se je bilo bojati, ampak da je skoro nedotekneno ostalo od raznih kriz tega leta, ali bolje rekoč: da se nij posebnege pohujšanja naših financov, bati. In to je pri teh črno namlanih časih „krize“, „poloma“ itd. velevažno. Odtod, ne od ministrovih besed, polastilo se je centralistične večine nekakovo čuvstvo pomirjenosti, utolaženosti in zmagonosnosti.

Jaz pravim: stanje naših financov nij slabejše, kakor je bilo pričakovati, t. j. ministertvo si laska in obeča, da slabejše ne bode. Da pa nij posebno ugodno, in da poslanci z volilci vred ne bodo takó „zadovoljni“, kakor g. Pretis sam seboj, to se na prvi mah jasno in očito vidi.

Govor Pretisov ima dva dela; v prvem našteva razne „potrebnosti“ (stroške, Erfordernisse) v drugem „plačila“ (dohodke, Bedeckung) za leto 1874. In ravno v drugem delu pripravljaja minister poslušalce na neugodnosti, katere jim hoče „brez lišpanja“ na ravnost razkriti.

Zares se pri vseh raznih svotah proračuna, stroškov takó kakor dohodkov, glasi kot stalni refrén: „povišanje“ (Mehrerforderniss).

Ne vem, bi li bolj smešen ali bolj žalosten imenoval končni rezultat celega proračuna, iz katerega je Pretis kot preostatek vseh dohodkov črez vse stroške 2½ milijona izkopal! Gotovo lehek račun, pa žalosten nasledek, ako se pomisli, da je dosežen po

edinem, vseskoznem povišanji vseh svot. Po tem umetnem, ne prirodnem načinu meni minister v prihodnjem letu 2,570.000 prigospodariti!

Da davkoplačevalcev preugodni časi ne čakajo, da se naše finančno stanje ne sme prijetno imenovati, vidi se užé iz tega, da bodo stroški prihodnjega leta samo za ta poltretji milijon manjši od lanijskih, a lanijski stroški so gotovo užé nenavadni bili, ker je edina razstava 13 milijonov požrla (odračunivši najprej dohodke od preliminarja). Tudi druga prikazen v proračunu nas ne more razveseljevati: plače uradnikov so se v enem letu na 12 milijonov povišale. To je pomembno, in po mojem mnenji je sveta dolžnost poslancev zabraniti, da se državne službe v sinekure ne spremenijo. Ta prikazen žuga svobodnemu in ustavnemu razvijanju države z opasnostjo — birokratizma.

Ako dostavimo, da je za l. 1874 vseh stroškov na 387,359.000 gl. in vseh dohodkov 389,000.000 gl. proračunjenih, dovršili smo za takrat svoj posel. O pojedinih točkah in njih daljnem uplivu prihodnjič. J. P.

Iz državnega zbora.

Dunaj, 19. nov. [Izv. dop.]

Adresna debata. Poslanec dr. *Razlag* govori: „Slavni zbor! Bodi mi dovoljeno, da osvetim stališče Slovencev, kateremu po rojstvu pripadamo, in za katero več desetletij duševno in telesno delamo, da bi jih počasi uvedli v vrsto kulturnih narodov, ker bi se že n. pr. ne mogel sporazumljati z naceli Njih ekcelence gospoda grofa Hohenwarta, ker tudi mi stojimo na stališči zakona in ker bomo pravo in svobodo vedno branili. (Dobro). Naj mi bo tukaj dovoljeno, da navedem one uzroke, zarad katerih nam nij moč, za ta adresin načrt glasovati, premda obsega veliko stavkov, ki se popolno strinjajo z našimi nazori. Ta načrt je preveč centralistično nadahnen, in jaz konstatiram, da v naših deželah ljudstvo nema nazora za tako centralizacijo, po kateri bi se morali deli enako atomom v celoto združiti. Mi smo tudi za to, da je cesarstvo močno na znotraj in na zunaj. Mi smo tedaj za močen centralni parlament, za vse skupne zadeve, a sicer smo za pošteno razširjeno deželno avtonomijo, in to je uzrok, da za to adresno ne glasujemo, ker se nam zdi hipercentralistično nadahnjena, kar našemu narodu nij po godu.

„V tem adresnem načrtu se tudi ne izraža dovolj enakopravnost narodnosti, ki je vendar temeljna pogoja zedinjenja, zadovoljnosti avstrijskih narodov; kajti mi terjamo popolno racijonelno enakoprav-

nost narodov, posebno v šoli in v uradu in v vseh razmerah človeškega življenja.“

„Daljni pomišljaj mi je to, da se preveč državno nadvladanje nasproti razmeri med državo in cerkvijo naprej riva. Tudi jaz spadam k onim, kateri se bodo živahno za to potezali, da se vendar že enkrat red naredi med državo in cerkvijo. Jaz bi ne mogel priznavati državnega nadvladanja, predno se država ne potruji, harmonično sporazumeti se s cerkvijo, ki je tako važen faktor za veliko število prebivalcev našega cesarstva. Jaz bi bil tedaj tega mnenja, da bi adresni načrt to moral nekako zaznamovati, da bi oni, ki cerkveno mislijo, ne bili zaradi tega v skrbeh, da bo hipercentralistična država cerkev in religiozne nazore velike večine državljanov mojstrovala. Jaz bi mislil, da bi bilo tukaj na svojem mestu, ko bi se naznanilo, kako se prav za prav o uvednji razmer med državo in cerkvijo misli, in bilo bi na pravem mestu, ko bi se povedalo avstrijskemu episkopatu, naj se snide v metropolitanske in diecezanske sinode, in naj državi objavi, kar cerkev od nje terja: potem naj bi država odgovorila, in ko bi ta odgovor ne dosegel harmoničnega sporazumljenja, potem naj bi država mislila, kako si sama pomaga. V načrtu tudi nij noben pot zaznamovan, na kak način bi se željeno zedinjenje avstrijskih narodov doseglo. Naj se mi dovoli, da prav kratko ta pot zaznamujem. Na Ogerskem je bila zelo važna terjatev, katero je pred vsem Deakova stranka naglašala, kontinualnost prava njene ustave.

„Pri nas bi se bila taka pravna kontinualnost lahko našla, ako bi se bila ustava razvila na podlogi ali vsaj oziraje se na prejšnje ustave posameznih dežel: ravnat bi se bilo morda moglo v duhu oktoberskega diploma, in bi se bila s tem kontinualnost prava v ustavi občevala. Dovoljujem si tukaj omeniti, da, ako bi povedal napovedno besedo, katera bi se bila po moji misli mogla tukej omeniti, in katera bi se bila prav dobro v alineo 4 pred zaključujoči stavek dala postaviti z dotičnim amendentom, da, ko bi bil slavni državni zbor Čehom roko ponudil, bi oni bili morebiti prišli sodelovat za prerojenje domovine. Čehi so inteligenten narod, kateri ima veliko breme davkov in ki ima vse lastnosti, izdatno sodelovati pri prerojenji domovine, in jaz mislim, da bi bilo prav dobro ko bi jim bila večina slavne hiše prijazno roko podala. To bi se bilo v adresnem načrtu lahko zaznamovalo s tem, da bi bil odbor rekel: Pot za zedinjenje avstrijskih narodov bi se nastopil, ko bi se na dnevni red postavila revizija državne in deželne postave.

„Ker pa nij bilo v odboru nikomur mo-

goče, z desne strani slavne hiše izreči misel, ki bi po naši misli vzmožila uredenje razmer sploh, bila bi moja nemerodajna misel ta, naj bi se izdelani načrt adrese odboru nazaj izročil, in naj bi se predelal, od odbora, ki bi se pomnožil. Jaz v tem slučaju ne stavim nobenega predloga, ker nemam nadeje, da bi obveljal.

Poslanec Herman: Jaz hočem svoje stališče razložiti ne glede na nasledke, ki bi jih moj govor v klubu vsakako imeti moral. (Herman je ud klerikalnega kluba Hohentwartevega, ki je sklenil „nič govoriti“; ker je Herman klubova pravila prelomil, izključil se je sam iz njega. Ur.)

Govornik pravi, da v imenu svojih volilcev ne prizna postave od 2. apr. 1873 kot pravovelnjavne in protestira v imenu svojih volilcev proti tej (volilni) postavi. Tako postav delati nij konstitucionalno, ne liberalno. Ako se pomisli, da je ista vlada, ki je to postavo usilila, tudi volilno akcijo vodila, potem si je fiziognomijo te zbornice lahko razložiti. Ta postava je zmaga ene stranke, enega stanu, enega plemena, meščanstva nemške narodnosti. Narodom se je s tem nov boj napovedal... Avstrijski narodi prenese pač monarhični absolutizem, a despotizma ene stranke ne prenašajo. Da jim nij mogoče svojih želj tu do veljave spraviti, to dokazuje ta naša manjšina in toliko praznih sedežev. Čehi so šli domov, ker tu nemajo kaj delati, plačujejo že, ordne in časti drugim prepuščajo; oni so djali, da ne morejo zato, če se na Dunaji denes pozabi kar se je včeraj obetalo. Hrvati in Srbi so 40.000 mrličev za državo in cesarja na bojišči pustili, zato da so bili izročeni onim, ki nijso tako delali. Čehi so zmirom svojo dolžnost storili, vsako leto na milijone davkov na Dunaj poslali, za plačo jim dela Avstrija na Češkem tako kot v sovražni deželi, z obsednim stanjem, z denarnimi in životnimi globami, preganjanjem društev in terorizmom pri volitvah.

(Potem Herman razlaga svoje klerikalne nazore o preganjenji cerkve.)

„Ne veruje se nič, ne upa se nič; ljudstvu je vzeta tudi vera v pravičnost vlade... Razmere so take, da spiritus domoljubja vedno bolj gine, da se vera na obstanek Avstrije izgublja. Prej ne bo bolje, dokler se sistem ne spremeni in vlada izroči v roke, ki ne bodo imele le antipatije proti cerkvi in drugim narodnostim.“

Za njim govori dr. Foregger: On ima čast voljen bitiv deželi, katere prebivalstvo sestoji iz Slovencev, tudi on Slovence zastopa! Ali Slovenci so me volili, ne zavoljo liberalizma, ker moj protikandidat je več liberalnih terjatev stavil, nego jaz. Nemška kultura je edino volilce vodila.

Poslanec grof Coronini pravi, da so tudi njemu Slovenci dali svoje glase, da si so vedeli, da sem za volilno reformo glasoval. Coronini obeta, da bo opravičene želje Slovencev vselej zagovarjal, kadar na vrsto pridejo. (Bomo videli! Ur.)

Govoré še Haase, Hönigsman in dr. Schaffer. Poslednji si drzne trditi, da je na Kranjskem večina za centralizacijo in vlado.

Poslanec dr. Vošnjak: „Ker so ravno zdaj trije gospodje predgovorniki (poslanci dr. Foregger, dr. Schaffer in grof Coronini Ur.) izjavili, da morajo kot zastopniki slo-

venskih volilnih okrajev svoje misli izpovedati, prisiljen sem nekaterim razlaganjem teh gospodov odgovarjati. Veseli me jako, da so razni zastopniki, katere so Slovenci v državni zbor poslali, vsi povedati, da hočejo za interese slovenskega naroda po moči delati. Po tem je pričakovati, da se bode na te interese tudi res oziralo in da bode iz obljub postala resnica. Ali dozdanje postopanje, kakoršnega držati se proti Slovincem se zdanjemu vladnemu sistemu poljubi, vzbuja v nas dvom, da-li bode prihodnost za nas Slovence lepša, nego je bila preteklost. Namere in dejanja sedanje vlade, katerih uspeh je baš prvi direktno voljeni državni zbor, nijso take, da bi nas mogle napolnjevati z velikimi upanji, da se želje našega naroda izpolnijo.

„Namere tega vladnega sistema so obrnene na strogo centralizacijo in ponemčenje nenemških narodov. Mi Slovenci pak si svoje narodnosti ne damo vzeti, mi hočemo Slovenci ostati. Mi od blagoslovov ustaveni nijsmo dozdej dosti več pridobili, nego večji davke in večja bremena za vojsko. Drugih ustavnih pravic Slovenci nijsmo dobili, ravno tako malo, kakor Poljaki v Šleziji in nekatere druge nemške narodnosti.

„Rad priznavam, da so se v zadnjih letih nekatere svobodomiselnostne postav in naprave ustanovile, da si je pokojni državni zbor dostikrat imel slabostne ure in je kakor bi mignil zopet vzel, kar je baš prej kot liberalno pridobitev proglašal. — Opominjam samo na delegiranje porotnih sodnišč in upeljanje objektivnega kazenskega postopanja v tiskovnih rečeh. — Mi imamo sicer pravico snovati društva in zbirati se. Ali če mi Slovenci društva ustanavljamo, ali ljudske shode sklicevati hočemo, gotovo smo tako srečni, da nam policija to zabrani. Vsaj moram zagotoviti, da v Ljubljani že več let nij bil noben ljudski shod dovoljen, da si so početniki prevzemali odgovornost za vse, kar bi se moglo pripetiti, in sploh vse postavne potrebnosti izpolnili.

„Tiskovna postava, katero je naredil ta vladni zistem, svojim objektivnim in subjektivnim postopanjem, zadeva opozicijsko novinarstvo jako ostro. Pri nas se o tiskovni svobodi prav za prav govoriti ne sme. (Klici: oho!) Kar se tiče upotrebljevanja tiskovne postave od strani političnih in sodnijskih oblastnij, je ono čista ironija vsega, kar se imenuje tiskovna svoboda. Naši opozicijski časopisi se, odkar je objektivno postopanje uvedeno, za vrstjo konfiskacije; isto se godi na Češkem. In državni pravdnik, kakor tudi policija, ne smatrajo za vredno, pred porotnike stopiti in uzroke konfiskacije naznaniti. Objektivno postopanje jim je duri in vrata odprlo za vsako nasilje proti opozicijskemu časnikarstvu. — Vladno novinarstvo, to se ve da, oficijelni in poloficijelni ter oficijozni listi, ne trpe s tem, le naše opozicijsko novinarstvo ve o tacih konfiskacijah pripovedati.

Pač smo zdaj dobili direktno voljeno poslansko zbornico, ali ona predstavlja čudno zmes stanovskih in ljudskih zastopnikov. Kako bi sicer do tega prišlo, da ima 85 zastopnikov plemenitaškega in neplemenitaškega velicega posestva svoj sedež v tej zbornici, ki izhaja iz ljudstva.

Kakšen pomen ima v tej visoki zbornici zastop trgovinskih zbornic, ko vendar mesta

in trgi, ki se s trgovino in obrtnjo pečajo, volijo 116 poslancev v to zbornico?

Po kakih načelih se je pri izdaji postav delalo, ko nij bil niti ozir na davkovsko svoto niti ozir na število prebivalstva za vodilo?

Opozorujem na kronovino Kranjsko, v kateri je eden gospodov predgovornikov (Schaffer Ur.) trdil, da večina prebivalstva po svojih šestih zastopnikih za adresno glasuje. Kronovina Kranjska voli 10 poslancev, 5 iz kmetskih občin, tri iz mest in dva iz velikega posestva. Kmetске občine plačujejo letnega davka 1,150.000 gl., in štejejo 400.000 duš; mesta plačujejo 400.000 davka, in štejejo 40.000 duš; veliko posestvo ima le 116 volilcev in plača davka vsega skup 50.000 gl.; tedaj pride v kmetskik občinah eden poslanec na 80.000 prebivalcev in plača 230.000 gold., v mestih eden poslanec na 15.000 prebivalcev in plača 130.000 gl., veliko posestvo pa ima samo 58 volilcev, ki plačajo komaj 25.000 gl., pa imajo svojega poslanca v državnem zboru. Enake, če ne še večje nepristojnosti se nahajajo v drugih deželah. Zato je tudi nezaupanje ljudstva proti centralističnemu sistemu vedno večje, in tembolj raste, ker se narodna enakopravnost prav nikjer ne izvršuje, in ker §. 19, kakor je že g. predgovornik rekel, le na papirji stoji. Posebno se moram v tej zadevi na gospoda naučnega ministra obrniti. On bi moral po §. 19 državnih temeljnih postav na to delovati, da bi se javna učilišča tako uravnala, da bi vsak narod potrebna sredstva za olikanje svojega jezika dobil. To postavo pa vendar gospod naučni minister nam Slovincem nasproti popolno ignorira. Interpelacije, ki se tega tičejo, so se delale na slavno vlado vsako leto v različnih deželnih zbiorih, v Gradci, v Ljubljani, v Gorici, v Trstu. A odpahovali so nas vedno s praznimi izgovori, in minister je, namestu da bi nam dal srednje šole na slovenske podlagi, s slovenskim učnim jezikom, odpravil zadnji čas celo slovenske paralelke na ljubljanski realki. On sploh v vsem svojem počenjanji kaže — omenjam le preganjanje dveh mariborskih profesorjev, ki se je preteklo leto godilo — da mu nij za izpeljavo enakopravnosti, nego za germaniziranje slovenske mladine. Tako čutimo mi Slovenci povsod pritiskanje centralizacije, ki iz Dunaja prihaja, in žali nas tem bolj, da se na naše narodna pravice ne jemlje ozir, ker smo vedno odlično zvesti bili Avstriji in domačej dinastiji, in celo naše zahtevanje, naj se vsi Slovenci združe v eno administrativno gručo, involvira le okrepanje skupne domovine Avstrije, kajti na ta način bi bila administracija lažja, in podalo bi se nam sredstvo, da bi se naš narod ugodno razvil. Zaradi tega ne morem za adresno glasovati.

Za dr. Vošnjakom je govoril še Ryger. Za vsem je govorilo 15 govornikov v generalni debati.

6. seja poslanske zbornice. Denes se je nadaljevala in končala adresna debata. Iz početka se je bilo 2. in 3. branje finančne postave, da se smejo davki pobirati prvo četrt letje 1874. leta. Pri tej stvari se je oglašil demokrat Kronawetter ter grajal vlado, da ne pokliče državnega zbora o takem času, da bi mogoče bilo, še

pred koncem leta proračun za prihodnje leto pretresovati in sklepati o njem. Potem je bila finančna postava sprejeta.

V adresni debati je govoril poročevalec Herbst prav dolgočasno in doktrinarno, kakor bi stal na katedru in dociral. Mož je suhoparen in mrzel govornik in ima svoje uspehe zahvaliti samo gibčnosti jezika in dialektiki. Odgovoril je na vse včerajšne govore, kateri so bili v imenu strank govorjeni. Konstatuje, da je ustavna stranka popolnem edina in po direktnih volitvah še krepkejša, kakor poprej; opozicija pa da je razrušena v mnogo malih strank, ki so edini k večjemu o opoziciji in kadar gre za politiko abstinencije, o aktivnem delovanju pa so vse te stranke različnih misli. Herbst je celo uro govoril, vzbujal je večkrat veselost in smeh, a ogreval menda nij nikogar med poslušalci. Hohenwarta in pravno stranko je s tem smešne delal, da je dokazal čudno njeno nedoslednost v izjavi, ki jo je storil Hohenwart v imenu te stranke. V državni zbor vstopiti, obljubo storiti, pri volitvah odsekov se udeležiti, še celo zahtevati, da se vselej en ud te stranke v odseke voli, tedaj djansko zraven biti, kadar zbor sklepa postave, — govoriti pri adresni debati pa ne, ker bi se s tem ustava priznala, vse to je Herbst tako drastično slikal, kakor je zaslužila ta pravna taktika.

Po Herbstovem govoru je bilo glasovanje, ali se sprejme predloženi načrt adrese kot podlaga za specijelno debato. Proti adresi so glasovali Poljaci, pravna stranka, Slovenci in dalmatinski poslanec Pavlinovič; vsi drugi za adresno, ki je tedaj bila z veliko večino sprejeta.

Prišla je zdaj specijalna debata. Mislili smo, da bode naglo se vršila brez posebnih govorov, a hitro se je pokazalo, da so si govorniki od leveice sbrali svoje govore za posamezne točke adrese. Prvi je govoril dunajski demokrat Umlauf. On je neusmiljeno razmahal Herbstov načrt in o njem rekel, da je „lahm und schwanglos“. Herbst je rudeč od jeze postal, da se upa kdo kaj takega očitati njegovemu dušnemu otroku. Mnogi levičarji, pa ki so se že naveličali Herbstovega pašalika, so se na tihem nasmehnili. Desna stran zbornice je seveda pritrdila Umlaufu, kakor tudi Kronawetteru, ki je dokazal krivičnost volilnega reda za državni zbor, a pri debatah se desnica nij več udeležila.

Točka o konfesijonelnih postavah se je dolgo razpravljala in so govorniki od leveice hudo mahali po klerikalcih. Škoda, da nikdo nij odgovarjal od pravne stranke, potem bi debata bila zanimivejša, da bi se slišali tudi nasprotni glasi.

Cela adresa je bila končno nespremenjena sprejeta.

Prihodnja seja je 21. novembra, potem bode menda še dve seji in se državni zbor 24. nov. odloži, ker se 26. deželni zbori začne.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 21. novembra.

Gospodarstveni odbor **državnega zbora** je sprejel nasvete pododborove. Minister notranjih zadev je povedal v teku posvetovanj, da je dozdej 80 akcijskih društev prenehalo in likvidiralo.

Poljaki so pri dopolnilnih volitvah v državni zbor zopet na dveh krajih propali, v enem je voljen Rusin, v drugem jud.

O **Ogerskem** in žalostnem stanju v tej deželi govoreč, piše nemšk list, da so Magjari zato tako hiteli druge narode, ki so pod Štefanovo krono, magjari, ker čutijo nekako, da se konec njihovega gospodstva bliža. — Ker Nemci isto tako strastno povsod vse germanizirati želé, kamor dosežejo, — kaj ko bi tudi to izviralo iz instinkta, da so zdaj na tisti višini, na kateri ne morejo dolgo ostati?

Vnanje države.

Francoski republikanci so priborili še tretjo volilno zmago. V Beauvais-u je bil v generalni svet namreč po trdem boji voljen republikanski kandidat André Rousselle s 1136 proti 686 glasovom, katere je dobil orleanist Fleury. — General Soussier, brigadni v Algieru, bo stopil v rezervo, da se bo mogel popolno politiki posvetiti; Letellier pa je divizijski general; oba bosta dakle morala svojo komando popustiti, predno stopita v narodno skupščino.

Vso pozornost obrača zdaj **španjska** kolonija Kuba na-se. Kuba je skoro naj lepši otok med Antili, in bil bi za Španjsko posebno v sedanjem hudem času lahko pravi zaklad. A kakor na Španjskem in po vseh njenih kolonijah, tako se tudi na Kubi prikazujejo nasledki oslabujočega popovskega vladanja. Služnost je povsodi že odpravljena, le tukaj še cvete. Razposajena španjska mladina ima tam svoje bojišče. Poveljniki so brez talentni in leni prijatelji španjskih mogotcev, in pašujejo tam nad svojimi banditi. Zato nij čuda, da se prvotni prebivalci večkrat upro. — Severna Amerika je pa že delj časa škilila na ta otok; njena politika pa je: vzeti kjer se more. Severno ameriška ladija „Virginus“ je iz New-Yorka od revolucijskega društva kubanskim upornikom prinesla orožja; a španjsk križak jo je vzel, in jo v Satjago tiral. Osem upornikov se je koj postrelilo. Ko se je to v Washingtonu zvedelo, zapovedalo se je poslancu Siclesu v Madridu, naj španjski vladi naroči, da v imenu unijske vlade nobenega umora več ne trpi. Kastelar telegrafira v Santjago; a zastoj. Klalo se je naprej; četa kubanskih prostovoljcev je tako hotela. Od 4. do 13. novembra se je ustrelilo 147 upornikov Virginusove posadke, med njimi najimenitnejši Kubanci in osem državljanz Zedinjenih držav. S tem se je šovinizmu unije vrgel masten grizljaj. Amerika se pripravljala na boj, brodovje ima ravnokar odjadrali iz luk. Res je bržkone, da so Amerikanci sami upor na Kubi netili, a vendar je Španjska napačno delala, da nij mogla koloniji sebi pridobiti, in v tem slučaju bo pač oproščanje Kube dejanje človekoljubja. Amerika ne more boljšega položja pričakati, nego je ta, ko je Španjska od državljanske vojske vsa spehana.

Domače stvari.

— (Govora slov. poslancev dr. Razlaga in dr. Vošnjaka), ki ju v današnjem listu spredaj prinašamo, prevedena sta iz stenografičnega zapisnika.

— („Glasbena matica“) je ravnokar razposlala svoje drugo delo: partiture in glase od I. Nedved „Mili kraj“ moški zbor, II. Ipavec „Danici“ za samospjev in brenčanjem, III. Fürster „V tihi noči“ čveterospev, IV. Gerbic „Mojemu rodu“ moški zbor. Le-te pesmi so dobili vsi čl. društveniki, kateri so pristopnino plačali. — Ko bi kdo pesni ne bil sprejel, naj se blagovoli obrniti do blagajnika g. Franc Drenika. One čast. g. društvenike, ki so se vpisali, dozdej pa še prvo leto vstopnine plačali nijso, se uljudno vabi, da to kmalu store. Potem dobe do sedaj izišle pesni I. in II. delo. — Go-

spodje poverjeniki so prijazno naprošeni, naj blagovolijo doneske od taistih udov nabrati, katere so k „Glasbeni matici“ vpisali. Meseca januarja prih. l. bode občni zbor. Do tje mora biti imenik društvenikov gotov; treba je tedaj, da v kratkem vzemo kdo je ud in kdo da odpade. Prihodnje delo, ki ga bode „Glasbena matica“ v kratkem izdala, bo sv. maša in zbirka šolskih pesni. — Zadnja številka društvenikov je 371. Pri lepem in koristnem namenu društvenem, želeli in pričakovati se mora, da najde „Glasbena matica“ še obilno podpirateljev.

— (Sokolski večer) je drevi v čitalnični restavraciji. Program je sledeči: 1. Overtura, igra c. k. vojaška godba. 2. Pozdrav „Sokolu“, govori gosp. Juvančič. 3. Domovina, zbor Nedvedov, poje moški zbor. 4. Čveterospev. 5. Humoristično berilo gosp. J. Nolljevo. 6. Kranjska dežela, zbor Šantlov, poje moški zbor. 7. Nevem, burka s petjem. 8. Slavjanski poutpouri Šantlov, igra c. k. vojaška godba. 9. Oblakom, zbor s tenor- in bariton-solo, zložil E. Lahajnar. 10. Igra na slamo-lesnem inštrumentu od gosp. Šantla. 11. Po leti, štajerska pesem za zbor in bariton, poje moški zbor. 12. Loterija.

— (Slovansko slovstveno društvo „Vendija“) na tehni v Gradci napravi svečanost svojega 4letnega obstanka, katere bode 3. decembra t. l. v puntigamske dvorani. Početek ob 8. zvečer.

— (V Istri) je dalje v deželni zbor voljen za Krk in Lošinj župnik Peter Žic, mislimo, da tudi Slovan.

— (V Mariboru) se je pri mestnih volitvah tudi v drugem razredu od 302 volilcev samo 53 volitve udeležilo. Velika politična zrelost!

— (Ujetnikov) je bilo koncem pretečenega meseca v ječah, ki spadajo pod višjo sodnijo graško, 976.

— (Na južni železnici) bode mešani ali zloženi vlak od 20. t. m. že ob 4. uri in 10 (torej za 25 minut prej nego dozdej) iz Gradca odhajal.

Razne vesti.

* (Kolera) je na Ogerskem letos pomorila okolo 200.000 ljudi. Tako poročajo vladne novine.

* (Poroka nad oblaki.) V Kaliforniji je 25. oktobra profesor Lay s svojo nevesto in z enim duhovnikom vsedel se v balon, spustil se nad oblake, in se je dal tam poročiti.

* (Dr. Goodwin) je poskusil, kaka je smrt potopljenca. Naročil je ljudem, naj pazijo na-nj, potem se je spustil v vodo, in je bil več minut pod njo. Ljudje, ki so ga imeli na vaveh, so se bali, da je že mrtev, zato ga potegnejo ven. Res je bil trd, in ko bi bili še malo čakali, bi bil mrtev. Ko je čez nekaj časa prišel k zavesti, povedal jim je, da je človeku, ko začne vodo na-nj iti, malo sitno; potem pade v sladko omotico, in ne ve kdaj zaspi. Trdil jim je, da je to najlažja smrt.

Tuji.

20. novembra.

Evropa: Dr. Vicentini iz Trsta.

Pri Elefantu: Karg, Herling, Krišaber, Kürzenstein, Engel iz Dunaja. — Baman, Kricinger J. Jos., Roic iz Trsta. — Rode iz Kamnika. — Hince iz Haasberga. — Guldenprein z gospo iz Idrije. — Mayer iz Gradca. — Košir iz Wartenberga.

Pri Malič: Urbančič iz Preddvora. — Jarnig iz Trziča. — Elsbacher z gospo in materjo iz Laškega. — Canestrini iz Trsta. — Perjatelj, Klun iz Ribnice. — Klančič iz Dunaja.

Pri Zamorec: Bok iz Belgrada. — Panunino iz Trsta. — Krebets iz Gradca.

